

การใช้บริการทันตกรรมตามประเภทของหลักประกัน ทันตสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยคลินิกบริการทันตกรรมพิเศษ

ชาญชัย ไห้สงวน ท.บ., M.S.¹

พนิตนาฏ ปาละ²

ภาวินัย อินทร์หล่อ²

¹ ภาควิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ในปัจจุบันประเทศไทยมีหลักประกันทันตสุขภาพหลายประเภท ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานแตกต่างกัน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแบบแผนการให้บริการทันตกรรมของผู้ป่วย และเพื่อประเมินผลกระทบของการมีหลักประกันทันตสุขภาพประเภทต่างๆ ต่อพฤติกรรมการใช้บริการทันตกรรม

วัสดุและวิธีการ ทำการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ป่วย ณ คลินิกบริการทันตกรรมพิเศษ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการทันตกรรมในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2544) ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนที่นำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 416 ราย

ผลการศึกษา ประมาณร้อยละ 62.3 ของผู้ป่วยมีหลักประกันทันตสุขภาพประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยที่สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการและรัฐวิสาหกิจเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด (ร้อยละ 46.9) รองลงมาคือประกันสังคม (ร้อยละ 10.1) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.8) เคยใช้บริการทันตกรรมในรอบปีที่ผ่านมา ชนิดของบริการทันตกรรมที่ได้รับมากที่สุดได้แก่ การอุดฟัน และการรักษารากฟัน คิดเป็นร้อยละ 66.0, 64.1 และ 36.1 ตามลำดับ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างประเภทของหลักประกันทันตสุขภาพกับความถี่ของการใช้บริการทันตกรรม ($p = 0.024$) ผู้ที่มีสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ มีอัตราการใช้บริการทันตกรรมสูงกว่าผู้ป่วยประกันสังคม

สรุป สรุปได้ว่า ประเภทของหลักประกันทันตสุขภาพมีผลกระทบต่อแบบแผนการให้บริการทันตกรรมของผู้ป่วยหลักประกันทันตสุขภาพต่างๆ ที่มีชุดสิทธิประโยชน์เหลื่อมล้ำกัน อาจกระทบต่อความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการทันตกรรมของประชาชน

(ว กบส อุทฯ 2547;27:125-39)

คำสำคัญ: การใช้บริการทันตกรรม ประกันสังคม สวัสดิการ หลักประกันสุขภาพ

Dental utilization in relation to type of dental care coverage among patients at a special dental clinic

Chanchai Hosanguan D.D.S., M.S.¹

Panitnad Pala²

Pawinee Inhlor²

¹ Department of Community Dentistry, Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University

² Dental student, Faculty of Dentistry, Chulalongkorn University

---

Abstract

Objectives At present Thailand has multiple dental care coverage schemes that perform differently. The purposes of this research were to investigate patterns of dental care utilization among patients and to assess the influences of dental care coverage on use of dental services.

Materials and methods Self - administered questionnaires were distributed to a sample of patients at the Special Dental Clinic, Faculty of Dentistry Chulalongkorn University. Data were collected on utilization of dental services during the last year (year 2001). About 416 usable, completed questionnaires were returned.

Results Approximately 62.3% of patients possessed a form of dental care coverage. Civil Servant Medical Benefit (CSMB) was the largest group (46.9%), followed by Social Security (SS, 10.1%). The majority (92.8%) of subjects reported having dental care utilization during the last year. The most frequently used dental services were scaling (66.0%), fillings (64.1%) and root canal treatments (36.1%). There was a significant relationship between types of dental care coverage and frequency of dental care utilization ($p = 0.024$). Patients with CSMB had a higher utilization rate than those with SS.

Conclusion In conclusion, dental care coverage schemes have impacts on patterns of utilization of dental services. Coverage schemes with varying extents of benefits may affect the equality of access to dental care

(CU Dent J 2004;27:125-39)

Key words: coverage; dental care utilization; social security; welfare

---